

**Якою мовою говоритиме
Україна у 2101 році?**

Демографічна та економічна потужність мов (за даними ЛНМ)

Якими мовами говоритиме Земля 2025 року, коли землян буде 9,5 млрд? (прогноз рубежа століть)

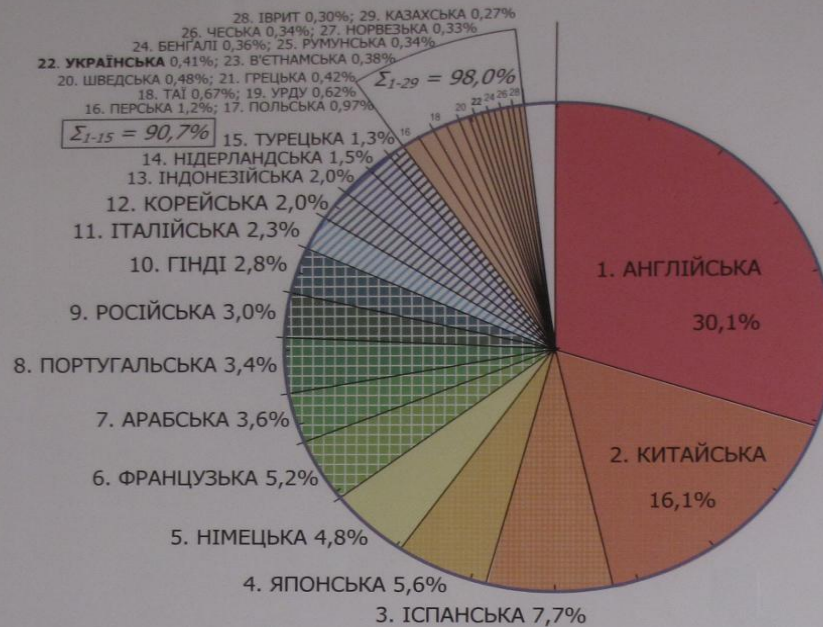
997 мільйонів – путунхуа	1
545,7 – іспанською	2
525 – англійською (як рідною)	3
424,7 – арабською	4
334 – бенгалі	5
307,2 – малайською	6
301,7 – португальською	7
284,8 – урду	8
278 – гінді	9
258 – бігарі	10
180 – мін-нань	11
174,4 – суахілі	12
161 – панджабі	13
138,5 – російською	14
126,9 – ахмарською	15
123,5 – перською	16
121,6 – японською	17
118,2 – в'єтнамською	18
90,2 – турецькою	19
89,1 – німецькою	20

Валовий національний продукт 1996 року за мовами складав від світового:

англійська – 32,78%	1
японська – 17,80%	2
німецька – 9,58%	3
французька – 5,92%	4
іспанська – 4,0%	5
італійська – 3,94%	6
китайська – 2,68%	7
арабська – 2,39%	8
португальська – 2,09%	9
нідерландська – 1,73%	10
корейська – 1,56%	11
російська – 1,34%	12
гінді – 1,15%	13

Місця 14-22 на рубежі третього тисячоліття мови посідали у такому порядку: шведська, малайська, турецька, тайська, данська, перська, українська, польська, фінська. На них сукупно припадало 5,54% світового ВВП. На 160 країн світу з рештою мов (обрахунок проведено за країнами) – 7,5%. Отже, за двома мовами стояла половина світової продукції, за чотирма – дві третини.

ЕКОНОМІЧНИЙ ПАРАМЕТР ВЕГІКУЛЯРНОСТІ МОВ (2012: GDP \$Billion 78,940.000 = 100% [List by the CIA World Factbook])

ОСТАННІ ДВА ВІДСОТКИ ВВП
виробляють країни з такими офіційними мовами:

30. ДАНСЬКА	45. СЕРБСЬКА (Сербія, Чорногорія)	61. КИРГИЗЬКА
31. ТАГАЛЬСЬКА (Філіппіни)	46. ЛИТОВСЬКА	62. МОНГОЛЬСЬКА
32. МАДЯРСЬКА (Угорщина)	47. СЛОВЕНСЬКА	63. ІСЛАНДСЬКА
33. ФІНСЬКА	49. ТУРКМЕНСЬКА	64. МАЛЬТЕЗЕ
34. ІРЛАНДСЬКА	50. НЕПАЛІ (Непал)	65. СІСВАТІ (Свазі)
35. СУАХІЛІ (Кенія, Танзанія, Уганда)	51. КХМЕРСЬКА (Кампучія)	66. ЗУЛУ
36. БІЛОРУСЬКА	52. ПУШТУ (Афганістан)	67. СОМАЛІ
37. СЛОВАЦЬКА	53. ЕСТОНСЬКА	68. ДЗОНГКА (Бхутан)
38. СІНГАЛЬСЬКА (Шрі Ланка)	54. АЛБАНСЬКА	69. ФІДЖІЙСЬКА
39. ХОРВАТСЬКА (Хорватія, Боснія і Герцеговина)	55. ГРУЗИНСЬКА	70. КІРУНДІ (Бурунді)
40. БОЛГАРСЬКА	56. МАКЕДОНСЬКА	71. КІСОТО (Лесото)
41. ТІГРЕ (Ефіопія)	57. МАЛАГАСІЙСЬКА (Мадагаскар)	72. КАТАЛАНСЬКА (Андорра)
42. УЗБЕЦЬКА	58. ВІРМЕНСЬКА	73. ЕСКІМОСЬКА (Гренландія)
43. АЗЕРБАЙДЖАНСЬКА	59. ЛАО (Лаос)	74. ФАРЕРСЬКА
44. БІРМАНСЬКА	60. ТАДЖИЦЬКА	75. САМОАНСЬКА

© К.М.Тищенко, 2013

Made in ...

динаміка
господарського
показника

Економічний вимір мов у 2012 році

На три мови припадає
більше половини світової
продукції, на вісім мов –
понад три чверті ВВП

Слова свої і запозичені

За етимологічними словниками, тобто реєстрами будматеріалу мов, акад. О. Трубачов налічив **пізніх запозичень**:

у польській мові за А. Брюкнером – 2283 з 4982 слів (**45,8%**),
у чеській мові за Я. Голубом і Ф. Копечним – 1775 з 4493 (**39,5%**),
у російській мові за М. Фасмером – 6304 з 10779 (**58,5%**).

Тоді як слів

власне польських у польській – 91 (**1,8%**),
власне чеських у чеській – 177 (**3,9%**),
власне російських у російській – 92 (**0,9%**).

Слів загальнослов'янських

у польській мові – 2217 (**44,5%**),
у чеській мові – 2026 (**45,1%**) і
у російській мові – 3191 (**29,6%**).

Західнослов'янських

у польській – 71 (**1,4%**),
у чеській – 121 (**2,7%**),

східнослов'янських у російській – 72 (**0,7%**).

Трубачев О. Н. Принципы построения этимологических словарей славянских языков. – Вопросы языкознания, 1957, № 5, с.67. Тут подано без обрахунку власних імен та етнонімів.

Щира українська мова?

Рідні слова *огірки в мисці, лиман за левадою, троянди й маки, школа, пошта, церква* разом з *Петром Бандурою* – щира **грека**. *Запропонуй Галушці келих оковитої і буде свиня в болоті* – незасмічена **латина**. *Собака під грушею* вкупі з *люлькою в кишені кумових шароварів і хвалою борщеві* – чиста **перська**. *Чи є хосен від кави з цукром?* – тільки **арабська**. *Чубатий Карась чекав батька, де лопухів густо* – суцільна збірна **волзько-фінська**. *До козацького казана і куреня торбар з кобзою привів ватагу чумаків, чабанів і батраків безчобітних* – **тюркська**. *На ринку не потрап на гачок і купи крам без гвалту, бо муситимеш рятуватися на даху кухні* – рафінована **німецька**. *Клишавий лайдак не відгилів свого ремесла й не кліпнув лупатою шкапою, хоч карався скабкою у кирпатій мармизі, тванню з гички в пельці й відлигою, ледве швендяючи повз скирту до клуні на толоку*. Чи хоч одне з повнозначних слів тут незрозуміле? А всі 20 – **литовські**.

Що таке окрема мова?

**“Межі моєї мови є межами мого світу”
(Вітгенштайн). Кожний говорить інакше.
Якщо мову особистості визнати окремим
кодом, то число мов у світі різко зросло і
становить понад 7 мільярдів.**

Лінгвістам впадають в око:

- 1. Загальне різке скорочення чисельності мов у світі.**
- 2. Взаємне проникнення і збагачення мов, їхнє перехрещення і конвергенція.**
- 3. Глобалізація мови людства на тлі її сталої локалізації.**
- 4. Новітній характер взаємодії і місцевого варіювання мов (завдяки сучасним засобам миттєвого зв'язку, що не знають кордонів).**
- 5. Усамостійнений розвиток різнотипних цілісних підсистем мови, як-от стилів, професійних мов, діалектів, територіальних варіантів, соціолектів, жаргонів тощо. Пункт 5 є викликом 1-му.**

Basic English and Englishes

Basic English

OPERATIONS
100
ETC.

THINGS

QUALITIES

COME
GET
GIVE
GO
KEEP
LET
MAKE
PUT
SEEM
TAKE
BE
DO
HAVE
SAY
SEE
SEND
MAY
WILL
ABOUT
ACROSS
AFTER
AGAINST
AMONG
AT
BEFORE
BETWEEN
DOWN
FROM
IN
IN
OFF
ON
OVER
THROUGH
TO
UNDER
UP
WITH
AS
FOR
OF
TILL
THAN
THAT
A
THE
ALL
ANY
EVERY
NO
OTHER
SOME
SUCH
THAT
THIS
I
HE
YOU
WHO
AND
BECAUSE
BUT
OR
THROUGH
WHILE
HOW
WHEN
WHERE
WHY
AGAIN
EVER
FAR
FORWARD
HERE
NEAR
NOW
OUT
STILL
THEN
TOGETHER
WELL
ALMOST
ENOUGH
EVEN
LITTLE
MUCH
NOT
ONLY
QUITE
SO
VERY
TOMORROW
YESTERDAY
NORTH
SOUTH
EAST
WEST
PLEASE
YES

ACCOUNT
ACT
ADDITION
ADJUSTMENT
ADVERTISEMENT
AGREEMENT
AIR
AMOUNT
AMUSEMENT
ANIMAL
ANSWER
ART
APPROVAL
ARGUMENT
ART
ATTACK
ATTEMPT
WILL
ATTRACTION
AUTHORITY
BACK
AGAINST
AMONG
AT
BEHAVIOUR
BELIEF
BIRTH
BIT
BITE
BLOOD
BLOW
BODY
BRASS
BREAD
BREATH
BROTHER
BUILDING
BURN
BURST
BUSINESS
BUTTER
CANVAS
CARE
CAUSE
CHALK
CHANGE
CHANGE
ANY
COAL
COLOUR
COMFORT
COMMITTEE
COMPANY
COMPARISON
COMPETITION
CONDITION
CONNECTION
CONTROL
COOK
COPPER
COPY
CORK
COTTON
COUGH
COUNTRY
COVER
CRACK
CREDIT
CRIME
CRUSH
CRY
CURRENT
CURVE
DAMAGE
DANGER
DAUGHTER
DAY
DEATH
DEBT
DECISION
DEGREE
DESIGN
DESTRUCTION
DETAIL
DEVELOPMENT
DIGESTION
DIRECTION
DISCOVERY
LOSS
DISCUSSION
DISEASE
DISGUST
DISTANCE
DISTRIBUTION
DIVISION
MARKET
DUBIT
DRINK
DRIVING
DUST
FASHION
FLESH
MEMORY

400 General
EDUCATION
END
ERROR
EVENT
EXAMPLE
EXCHANGE
EXISTENCE
EXPANSION
EXPERIENCE
EXPERT
FACT
FALL
FAMILY
FATHER
FEAR
FEELING
FICTION
FIELD
FIGHT
FIRE
FLAME
FLIGHT
FLOWER
FOLD
FOOD
FORCE
FORM
FRIEND
FRUIT
FRUIT
GLASS
GRADE
GOVERNMENT
GRAIN
GRASS
GRIP
GROUP
GROWTH
GUIDE
HAKHOUB
HARMONY
HEARING
HEAT
HELP
HISTORY
HOLE
HOPE
HOUR
HUMOUR
ICE
IDEA
IMPULSE
INCREASE
INDUSTRY
INSECT
INSTRUMENT
INSURANCE
INTEREST
INVENTION
IRON
JELLY
JOIN
JOURNEY
JUDGE
JUMP
KICK
KISS
KNOWLEDGE
LAND
LANGUAGE
LAUGH
LAMP
LEAD
LEARNING
LEATHER
LETTER
LEVEL
LIFT
LIGHT
LIMIT
LINEN
LIQUID
LUNG
LOOK
LOSS
LOVE
MACHINE
MAN
MANAGER
MARK
MARKET
MARRIAGE
MEASUREMENT
MEAT
MEETING
MEMORY

200 Picturable
METAL
MILK
MIND
MINE
MINUTE
MIST
MONEY
MONTH
MORNING
MOTHER
MOTION
MOUNTAIN
MOVE
MUSIC
NAME
NATION
NEED
NEWS
NIGHT
NOISE
NOTE
NUMBER
OBSERVATION
OFFER
OIL
OPERATION
OPINION
ORDER
ORGANIZATION
ORNAMENT
OWNER
PAGE
PAIN
PAINT
PAPER
PART
PASTE
PAYMENT
PEACE
PERSON
PLACE
PLANT
PLAY
PLEASURE
POINT
POLISH
PORTER
POSITION
POWER
PRICE
RING
PROCESS
PRODUCE
PROFIT
PROPERTY
PROSE
PROTEST
PUNISHMENT
PURPOSE
PUSH
QUALITY
QUESTION
RAIN
RANGE
RATE
RAY
READING
REASON
RECORD
REGENT
RELATION
RELIGION
REPRESENTATIVE
RESPECT
REST
REWARD
RHYTHM
RICE
RIVER
ROAD
ROOM
RUB
RULE
RUN
SALT
SCALE
SCIENCE
SEAL
SEAT
SECRETARY
SELECTION
SELF

ANGLE
IRRVANT
ARM
ARCH
ARM
ARMY
BABY
BAG
BALL
BAND
BASIN
BASNET
BATH
BED
BEE
BELL
BERRY
BIRD
BLADE
BOARD
BOAT
BOON
BOOK
BOOT
BOTTLE
BRICK
BROUSE
BRUSH
BUCKET
BULB
BUTTON
CARE
CAMERA
CARD
CASH
CARRIAGE
CAT
CHAIN
CHAIR
CHEST
CHIN
CLOCK
CLOCK
CLOUD
COW
CUP
CUSHION
DOG
DOOR
DRAWER
DRAWER
DRESS
DROP
EAR
EGG
ENGINE
EYE
FACE
FARM
FEATHER
FINGER
FISH
FLAG
FLOOR
FLY
FOOT
FOUR
FRAME
GARDEN
GIRL
GLOVE
GOAT
GUN
HAIR
HAMMER
HAND
HAND
HAT
HEAD
HEART
HOOK
HORN
HORSE
HOSPITAL
HOUSE
HOUND
JEWEL
KETTLE
KEY

100 General
ABLE
ALID
ANGRY
AUTOMATIC
BEAUTIFUL
BLACK
BLIND
BRIGHT
BROKEN
BROWN
CHEAP
CHILD
CHEMICAL
CLEAN
CLEAR
COMMON
COMPLEX
CONSCIOUS
CUT
DEEP
DEPENDENT
EARLY
ELASTIC
ELECTRIC
EQUAL
EAT
FERTILE
FIRST
FIXED
FLAT
FREE
FREQUENT
GALL
GENERAL
GOOD
GREAT
GREAT
HANGING
HAPPY
SHUT
HEALTHY
HIGH
HOLLOW
IMPORTANT
KIND
LIKE
LIVING
LIVE
MALE
MARRIED
MEDICAL
MILITARY
NATURAL
NECESSARY
NEW
NORMAL
OPEN
PARALLEL
PAST
PHYSICAL
POLITICAL
POOR
POSSIBLE
PRESENT
PRIVATE
PROBABLE
QUICK
QUIET
READY
RED
REGULAR
RESPONSIBLE
RIGHT
ROUND
SAME
SECOND
SEPARATE
SERIOUS
SHARP
SMOOTH
STICKY
STIFF
STRAIGHT
STRONG
SUDDEN
SWEET
TALL
THICK
TIGHT
TIREDS
TIRED
TRUE
WIDEN
WAITING
WARM
WET
WIDE
WISE
YELLOW
YOUNG

200 Picturable
KNEE
KNIFE
KNOT
LEG
LIBRARY
LINE
LIP
LOCK
MAP
MATCH
MOON
MOON
MOUTH
MUSCLE
NAIL
NECK
NEEDLE
NERVE
NET
NOSE
NUT
OFFICE
ORANGE
OVEN
PARCEL
PEN
PENCIL
PIG
PIN
PIPE
PLATE
PLOUGH
POCKET
SAFE
POTATO
PRISON
PULSE
RAIL
RAT
RECEIPT
RING
ROD
ROOF
ROOFTOP
SAIL
SCHOOL
SCISSORS
SEED
SHEEP
SHIRT
SHOE
SKIN
SKIRT
SNAKE
SOCK
SPADE
SPONGE
SPOON
SPRING
SQUARE
STAMP
STAR
STATION
STEM
STICK
STOCKING
STOMACH
STORE
STREET
SUM
TABLE
TAIL
TIE
TIRED
THROAT
THUMB
TICKET
TOE
TONGUE
TOOTH
TOWEL
TRAIN
TRAY
TREE
TROUSERS
UMBRELLA
WALL
WOMAN
WHEEL
WHIP
WHISTLE
WINDOW
WING
WIRE
WORM

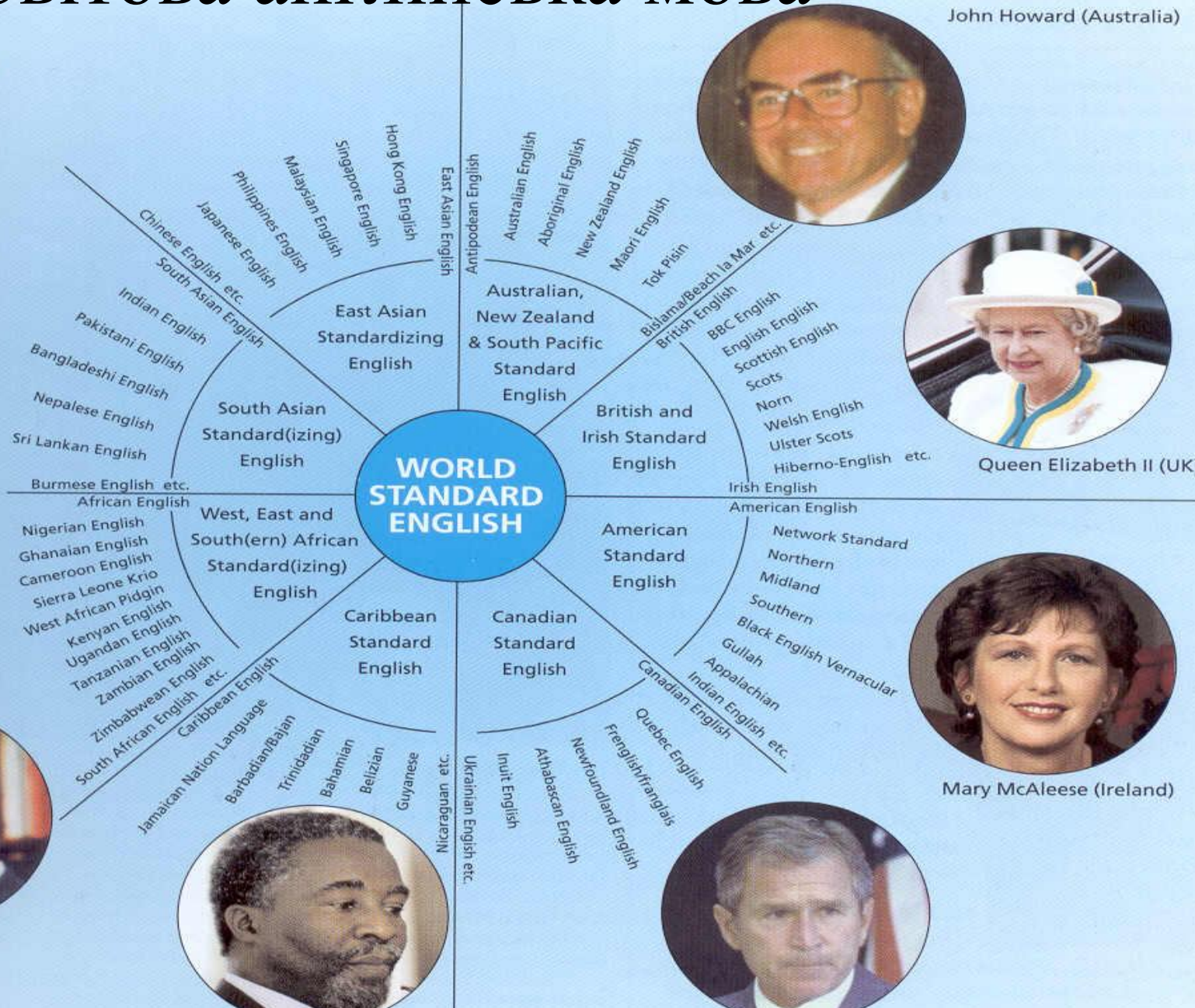
50 Opposites
AWAKE
BAD
BENT
BITTER
CERTAIN
COLD
COMPLETE
CRUEL
DARK
DEAD
DEAR
DELICATE
DIFFERENT
DIRTY
COMMON
FALSE
FEEBLE
FEMALE
FOOLISH
FUTURE
GREEN
ILL
LAST
LATE
LEFT
LOOSE
LOUD
LOW
MIXED
NARROW
OLD
OPPOSITE
PUBLIC
ROUGH
SAD
SAFE
SECRET
SHORT
SHUT
SIMPLE
SLOW
SMALL
SOFT
SOLID
SPECIAL
STRAIGHT
THIN
WHITE
WRONG

Зростання англійського лексикону примусило Чарльза Огдена створити 1930 року мову Basic English і перекладати нею зі звичайної. Тут лише 850 слів, поділених на три граматичні класи: 100 дій, 600 назв (400 загальних і 200 предметних), і 150 ознак, з яких 50 – протилежні.

Світова англійська мова

THE CIRCLE OF WORLD ENGLISH

One way of representing the unity and diversity of the English-speaking world (from T. McArthur, 1987). At the centre is placed the notion of World English, conceived as a 'common core'. Around it are placed the various regional or national standards, either established or becoming established ('standardizing'). On the outside are examples of the wide range of popular Englishes which exist. Each boundary line could provoke an argument, as the author acknowledges, but the overall perspective is illuminating. A small selection of heads of state or government symbolizes the way Standard English is used worldwide in public roles.

Kofi Annan (UN)

Thabo Mbeki (South Africa)

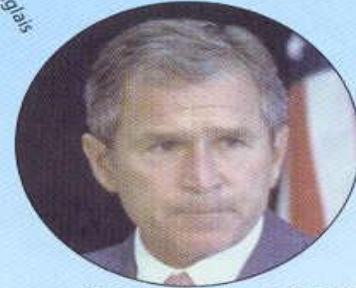
John Howard (Australia)

Queen Elizabeth II (UK)

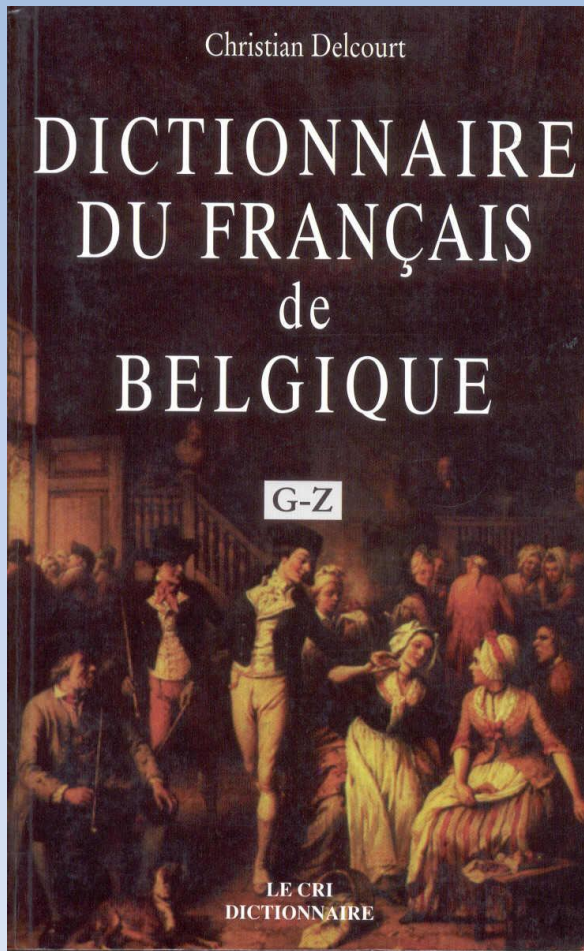
Mary McAleese (Ireland)

George W. Bush (USA)

Чи добре розуміють канадці французів, а бельгійці-валлони швейцарців?

Мова стійка – це потверджують, зокрема, етнологія і константи батька глотохронології М. Сводеша. Мова водночас і гнучка та розмаїта, бо живе киснем довкілля. Мова стає незрозумілою, змінюючись у часі та просторі. А тому перекладають з діалектів і між діалектами. І мовою-нащадком – з мови-предка, як от саги, літописи, «Беовульф», «Слово про Ігорів похід». Гомера – сучасною грецькою, Цезаря – романськими, Нестора – сучасною українською. Олітературюються (унормовуються) національні територіальні варіанти світових мов.

Чи іспанська мова одна-єдина?

Переклад з британської англійської мови американською англійською

**Have you finished your
porridge? (Br.)**

(Ти з'їв кашу?)

**Are you through with
your cereal? (Am.)**

**While overtaking a caravan
and filtering in on a
fly-over a tipper lorry hit
the bonnet and a wing of a
saloon car (Br.)**

*(Пристроюючися в ряд під
час обгону пересувної дачі
на естакаді, самоскид
пошкодив капот і крило
седану)*

**While passing a camper and
merging on an overpass a
dump truck hit the hood
and a fender of a sedan
(Am.)**

Англійські переклади шотландської пісні Р. Бернза “Auld Lang Syne”

Robert Burns
Auld Lang Syne

Should auld acquaintance be forgot,
And never brought to mind?
Should auld acquaintance be forgot,
And auld lang syne?

For auld lang syne, my jo,
For auld lang syne,
We'll tak a cup o' kindness yet,
For auld lang syne.

And surely ye'll be your pint-stowp,
And surely I'll be mine,
And we'll tak a cup o' kindness yet,
For auld lang syne!

We twa hae run about the braes,
And pu'd the gowans fine,
But we've wander'd monie a weary fit,
Sin' auld lang syne.

We twa hae paidl'd in the burn,
Frae morning sun til dine,
But seas between us braid hae roar'd
Sin' auld lang syne.

And there's a hand, my trusty fiere,
And gie's a hand o' thine,
And we'll tak a right guid-willie waught
For auld lang syne!

Auld Lang Syne.
Tr. by *William Curran*

Should old acquaintance be forgot,
And never brought to mind;
Should old acquaintance be forgot,
And days of Auld Lang Syne.

For Auld Lang Syne my dear,
For Auld Lang Syne,
We'll take a cup of kindness yet
For Auld Lang Syne.

We two have run about the hills
And pulled the daisies fine.
We've wondered many a weary foot
Since Auld Lang Syne.

We two have paddled in the burn
From morning sun till dine,
But seas between us broad have roared,
Since Auld Lang Syne.

And here's a hand my trusty friend,
And put your hand in mine.
We'll take a right good willie-waught,
For Auld Lang Syne.

And surely you'll lift up your glass,
For surely I'll lift mine,
And we'll drink a cup of kindness yet
For Auld Lang Syne.

Should old friends be forgotten
And never remembered?
Should old friends be forgotten
And the days they shared together?

For days now in the past, my dear,
For days now in the past,
We'll drink a toast of kind remembrance
For days now in the past.

You can pay for your pint tankard
And I will pay for mine.
We'll drink a toast of kind remembrance
For days now in the past.

We two have run about the hillsides
And pulled wild daisies.
But now we are far apart in distance
From those days now in the past.

We two have paddled in the stream
From morning until noon.
But oceans now lie between us
Since those days now in the past.

So take my hand, my trusty friend
And give me your hand.
And we will take a hearty drink together
In memory of those days now in the past.

Should old friendship be forgot'
And never remembered ?
Should old friendship be forgotten,
And days of long ago.

And surely you will have your
tankard!
And surely I will have mine!
And we will take a cup of kindness
yet,
For days of long ago'

We two have run about the hills
And pulled the daisies fine:
But we have wandered many a
weary foot
Since days of long ago.

We two have waded in the stream
From dawn till dinner-time:
But seas between us broad have
roared
Since days of long ago.

And there's a hand my trusty friend!
And give me a hand of thine!
And we will take a large draught
For days of long ago.

And for old long past, my joy (sweetheart),
For old long past,
We will take a cup of kindness yet,
For old long past,

Should old acquaintance be forgot,
And never brought to mind?
Should old acquaintance be forgot,
And days of old long past.

And surely you will pay for your pint-vessel!
And surely I will pay for mine!
And we will take a cup of kindness yet,
For old long past.

We two have run about the hillsides
And pulled the wild daisies fine;
But we have wandered many a weary foot
Since old long past.

We two have paddled in the stream,
From morning sun till noon;
But seas between us broad have roared
Since old long past.

And there is a hand, my trusty friend!
And give me a hand of yours!
And we will take a right good-will drink,
For old long past.

Should old acquaintances be forgotten
And never remembered?
Should old acquaintance be forgotten
For old long ago?

For old long ago, my dear,
For old long ago.
We will take a cup of kindness yet
For old long ago.

We two have run about the hills
And pulled the daisies fine.
But we've wandered many a weary foot
Since old long ago.

We two have paddled in the stream
From morning sun/noon until dinner-time.
But seas between us broad have roared
Since old long ago.

And there is a hand, my trust friend.
And give me a hand of yours.
And we will take of a good drink/toast
For old long ago.

Should old acquaintance be forgot,
and never brought to mind?
Should old acquaintance be forgot,
and auld lang syne?

CHORUS:

For auld lang syne, my dear,
for auld lang syne,
we'll take a cup o' kindness yet,
for auld lang syne.

And surely you'll buy your pint cup!
And surely I'll buy mine!
And we'll take a cup o' kindness yet,
for auld lang syne.

We two have run about the hills,
and picked the daisies fine;
But we've wandered many a weary foot,
since auld lang syne.

We two have paddled in the stream,
from morning sun till dine (dinner time);
But seas between us broad have roared
since auld lang syne.

And there's a hand my trusty friend!
And give us a hand o' thine!
And we'll take a right good-will draught,
for auld lang syne.

Лексичні відстані мов Європи (за К. Тищенкою)

Іспанська і румунська – 57%	Російська і білоруська – 36%
Англійська і французька – 56%	Сербська і болгарська – 35%
Російська і польська – 56%	Російська і сербська – 34%
Французька і румунська – 55%	Словацька і українська – 34%
Англійська й ісландська – 50%	Італійська й іспанська – 33%
Англійська і данська – 50%	Чеська і хорватська – 31%
Англійська і німецька – 49%	Французька і італійська – 30%
Італійська і румунська – 49%	Італійська і португальська – 30%
Данська і нідерландська – 46%	Українська і польська – 30%
Німецька і данська – 41%	Словенська і чеська – 30%
Французька й іспанська – 41%	Польська і білоруська – 28%
Португальська і французька – 39%	Болгарська і російська – 27%
Російська й українська – 38%	Польська і чеська – 26%
Українська і чеська – 38%	Іспанська і португальська – 25%
Англійська і нідерландська – 37%	Німецька і нідерландська – 25%

Лише кожне **п'яте чи шосте** слово розмежовує шведську, данську і норвезьку „ньюноршк”,

кожне **сьоме** – словенську і хорватську, чеську і словацьку, українську і білоруську.

Кожне **десяте** – галісійську і португальську, македонську і болгарську.
Галісійську і португальську, македонську і болгарську.

Кожне **двадцятье** – сербську, хорватську і боснійську, головню завдяки „нарцисизму малих відмінностей” (З.Фройд).

5% відмінності лексикону досить, щоб мова вважалася окремою.

Суржик (піджин) зазвичай значно дальший від кожної з мов-донорів.

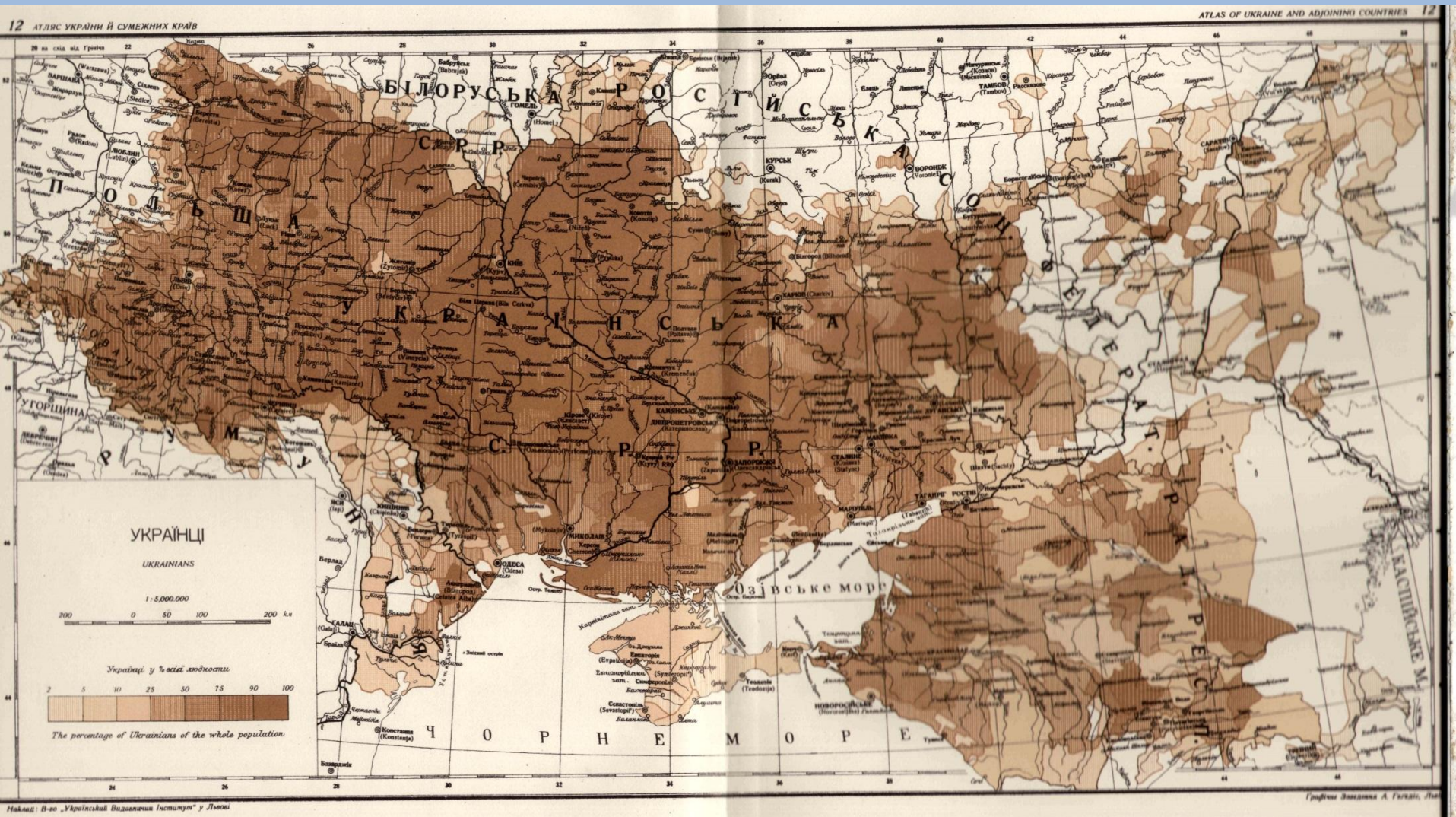

Діалект чи мова?

Карта, яку складено комісією Російської Імператорської Академії наук 1914 року, представляє українську та білоруську мови як діалекти російської, хоча обидві доволі далекі (38% і 36% слів – відмінні).

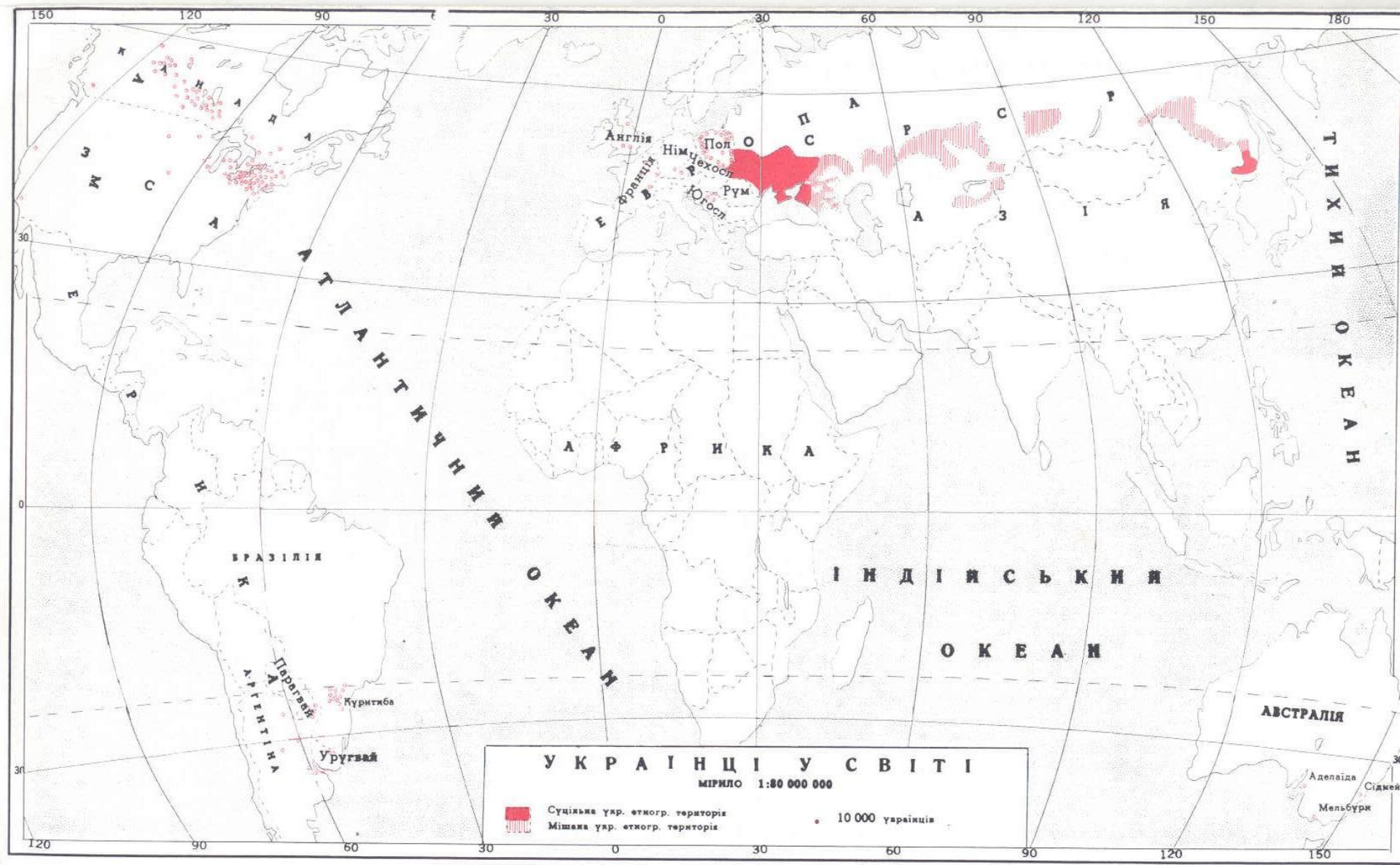
Український народ і його мова

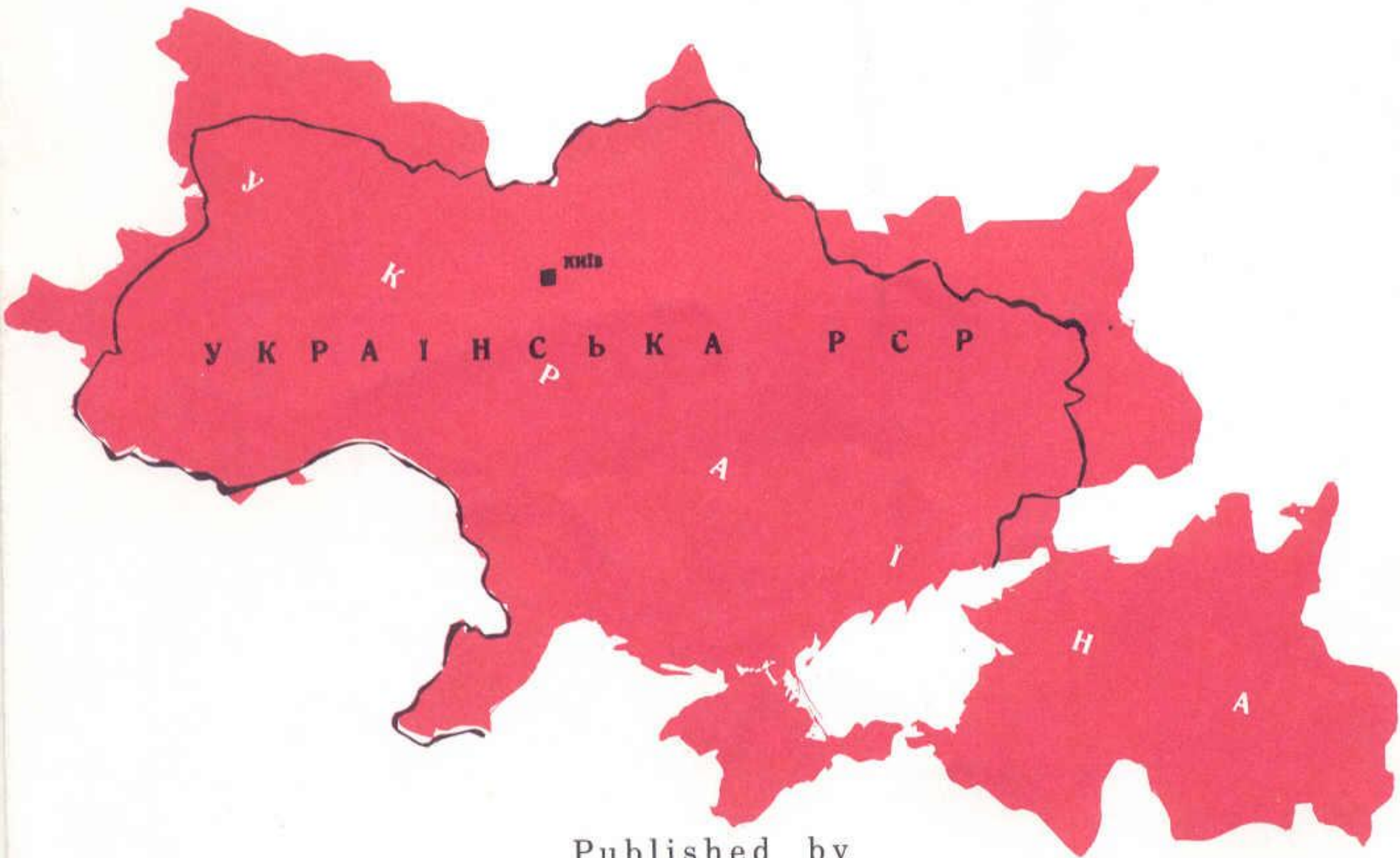
Землі, де українці становили більшість у 20-х роках ХХ ст.

Українці та українське слово у світі

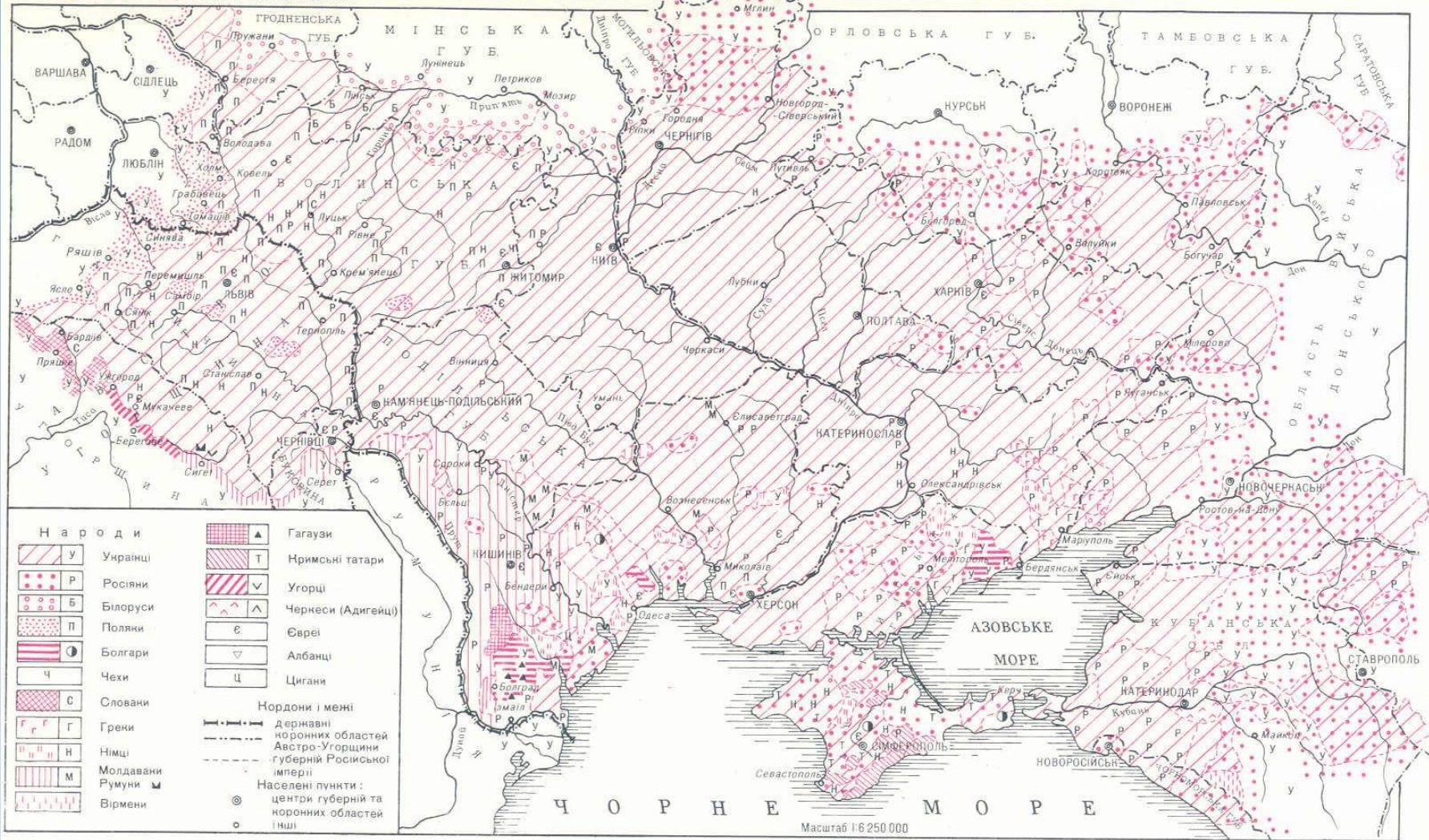

Основний ареал українства (П.Оришкевич)

Published by
The Shevchenko Scientific Society

в кінці XIX—на початку XX ст.ст.

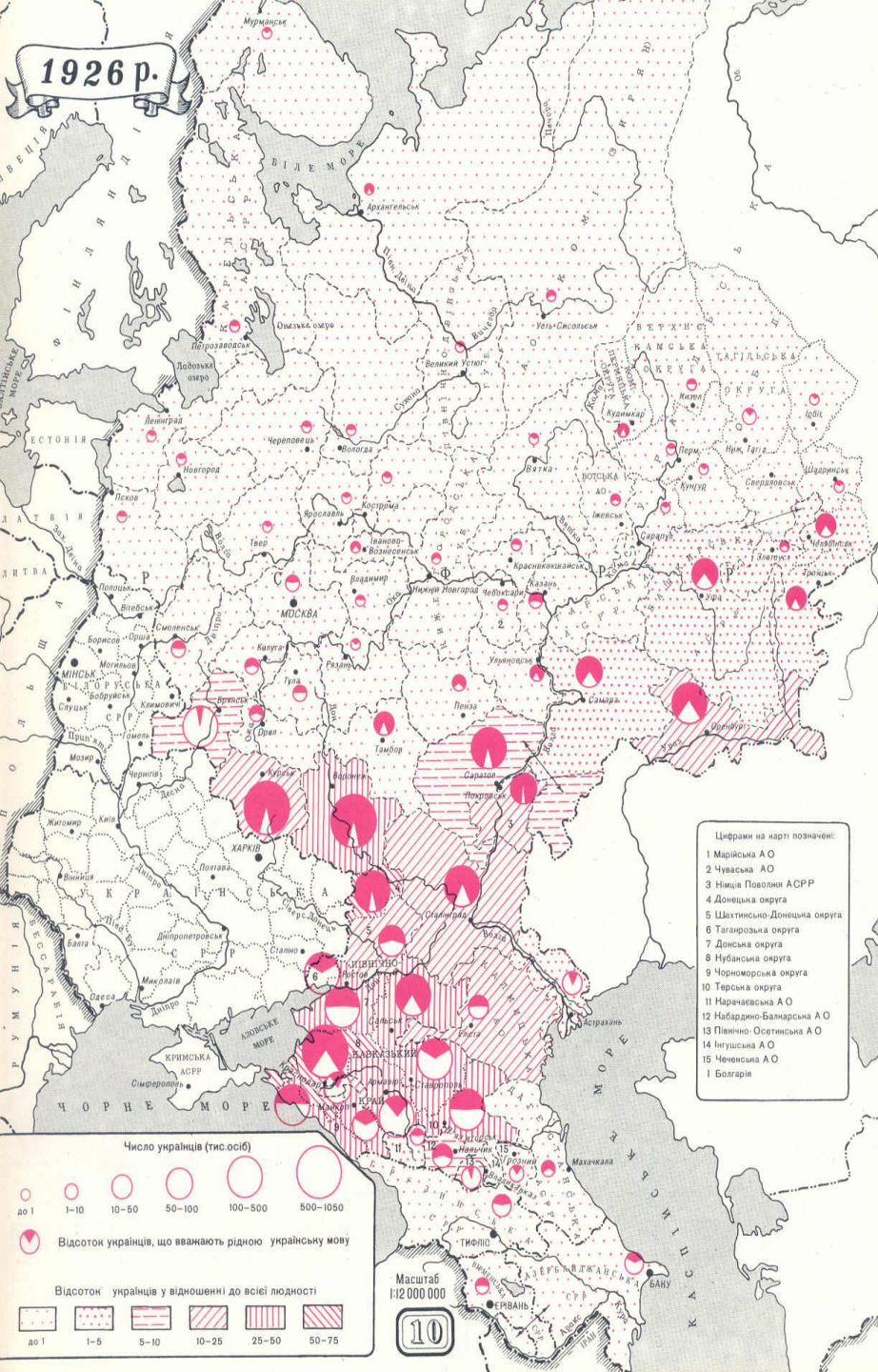
Карта «Етнічна територія українського народу в кінці XIX — на початку XX ст.ст.» (автори В. Наулко і А. Поірський) складена за даними переписів Росії (1897 р.) та Австро-Угорщини (1900 р.) і уточнена, щодо міжетнічного прикордоння, на підставі матеріалів пізніших переписів (зокрема 1926 р., оскільки перепис 1897 р. проводився за «мовою») та показників лінгвістичних і етнографічних досліджень. Так, для Закарпаття було використано етнічну мапу С. Томашівського, для північно-західних кордонів — В. Францева, Бессарабської губернії — Л. Берга, смуги східних українсько-російських меж — діалектологічну карту А. Міртова, українсько-білоруської межі — «Етногра-

фіческую карту Белорусского племени» Є. Карського та ін. Для Курської губернії використані дослідження С. Вендського. Важливим джерелом визначення етнічних меж українців у західних регіонах були карти С. Рудницького, В. Кубійовича і А. Жуковського.

При складанні мапи автори виходили з того, що штучний поділ ареалів розселення народів однією безперервною лінією в умовах адміністративно-політичного розчленування території, заселеної українцями та близькими до них за мовою та культурою слов'янами або народами, які знаходилися в такому ж соціально безправному стані, як і українці, наприклад молдаванами, навряд чи виправданий.

Тому етнічні межі показано досить широкими смугами мішаного розселення. При цьому етнічно мішаними територіями вважаються ті, на яких етноси становили приблизно однакове співвідношення — 40—60%, або ж один із них чисельно переважав, складаючи 60—80% загальної чисельності. У смугах етнічно мішаного розселення знаходилися села як одонаціональні, так і змішані. Міста, які перебували на територіях компактного заселення одним народом на тій чи іншій адміністративній території, незалежно від національної структури, було віднесено до тієї ж етнічної території. Це пояснюється неможливістю відриву міст від селищ і сільських округів, що до них тяжіють.

1926 р.

- Цифрами на карті позначено:
- 1 Марійська АО
  - 2 Чуваська АО
  - 3 Нанца-Половня АССР
  - 4 Донецька округа
  - 5 Шахтинсько-Донецька округа
  - 6 Татарська округа
  - 7 Дніська округа
  - 8 Нуданська округа
  - 9 Чорноморська округа
  - 10 Терська округа
  - 11 Нардэвська АО
  - 12 Набардино-Баларська АО
  - 13 Північно-Осетинська АО
  - 14 Інгушська АО
  - 15 Чеченська АО
  - 16 Болгарія

Масштаб 1:36 000 000

11

ПІВНІЧНИЙ ЛЬОДОВИТИЙ ОКЕАН

- Цифрами на карті позначено:
- 1 Ниргізська АО
  - 2 Таджикиська АССР
  - 3 Нара-Налцацька АО
  - 4 Нам'яньська округа
  - 5 Ойратська АО
  - 6 Ханайська округа
  - 7 Нунецька округа

Масштаб 1:36 000 000

На початку XX ст. еміграція українських селян набула ще більших розмірів, чому сприяла і офіційна політика уряду (закони 1904 та 1906 рр., що стимулювали переселенський рух). Головними причинами еміграції були, як і раніше, аграрне перенаселення та відсутність стабільних заробітків.

Кінець XIX — початок XX ст. також характеризувався зростанням міграційних процесів, які в цей час мали характер державної політики. У цей період відбулося значне перенаселення з сільських районів на територію великих міст. Так, лише на протязі 1896—1905 рр. було зареєстровано 216,7 тис. самовільних переселенців.

За 20 передвоєнних (до першої світової війни) років міграційними процесами до азійської частини імперії було охоплено близько 2 млн українців. Почалися міграційні потоки на територію Маньчурії. Значне число емігрантів збільшилося в Сибірську Сибірської з'єднання (1891—1905 рр.) та Нової Сибірської з'єднання (1891—1905 рр.). У період 1894—1903 рр. 42 тис. осіб щорічно. В роки російсько-японської війни (1904—05 рр.) воно зменшилося до 27 тис. щорічно і знову зросло по війні. У 1906—10 рр. (під час проведення Століпінської реформи) еміграція з 9 українських губерній становила щороку 200 тис., а в 1909 році — 500 тис. осіб.

Районами оселення були, крім Сибіру, Західний Схід, Середня Азія, Казахстан, Північна Кавказька регіонів на протязі 1910—14 рр. переселилося з України понад 500 тис. чоловік.

Під час першої світової війни еміграція майже зовсім припинилася.

В перші роки XX ст. почалася асиміляція українців у російській оточенням, головним чином там, де вони становили меншість. Процес досить швидкої асиміляції особливо в територіях для великих міст та промислових центрів, де частка українців ставала дедалі більшою.

В 1926 р. було проведено перепис населення, який дав відносно вірну картину розміщення української діаспори та деяких її демографічних особливостей. Однак і він занижив справжнє число українців (наприклад, в Центрально-Землеробському районі було зареєстровано 41,3 тис. українців і в той же час — 120 тис. осіб, народжених в Україні). Перепис за вказаним районом українського селянського мільйону вважався за основу для розрахунку чисельності українців в інших місцях. Так, лише на протязі 1896—1905 рр. було зареєстровано 216,7 тис. самовільних переселенців.

У 1926 р. українська діаспора в азійській частині була вже численнішою за європейську; вона нараховувала 2,2 млн. осіб (у 1897 р. — 328 тис.), або 62% всієї української діаспори в СРСР.

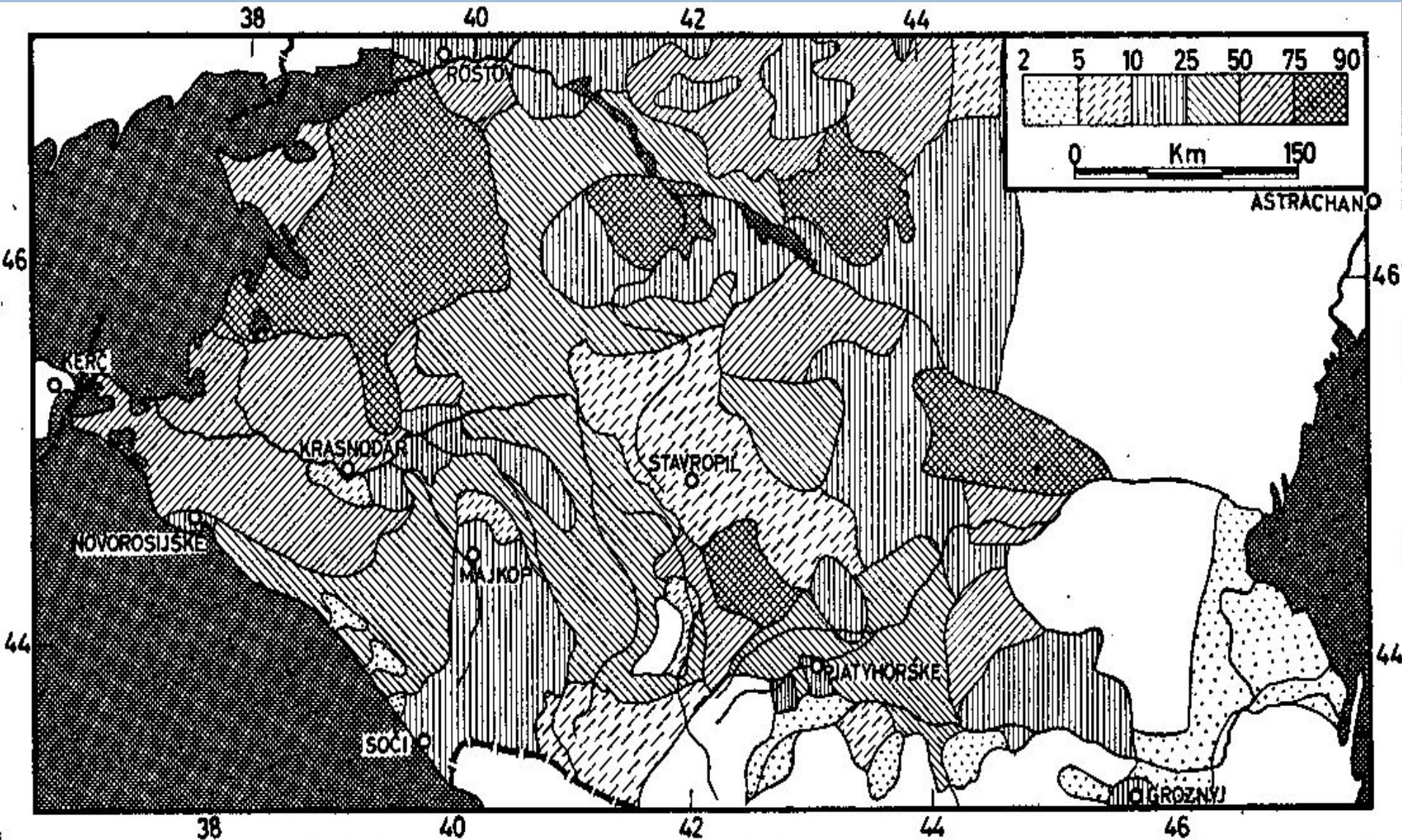
Емігранти українського селянства, як і в Європі, шукали в нових місцях кращі умови життя і роботи. Вони виходили з України переважно з сільських районів, а не з міст. На Далекому Сході (українська назва — Зелений Клин) та так званому Середньо-Азійському степовому краї (Сирій Клин, або Сіра Україна) — смугі лісостепу та степу, що охоплювала південь Західного Сибіру та північні області Казахстану і була продуктивною українською колонією.

В перші роки XX ст. почалася асиміляція українців у російській оточенням, головним чином там, де вони становили меншість. Процес досить швидкої асиміляції особливо в територіях для великих міст та промислових центрів, де частка українців ставала дедалі більшою.

В перші роки XX ст. почалася асиміляція українців у російській оточенням, головним чином там, де вони становили меншість. Процес досить швидкої асиміляції особливо в територіях для великих міст та промислових центрів, де частка українців ставала дедалі більшою.

Українці склали найбільшу групу українців в СРСР

Ціла країна з населенням 3,8 мільйона українців зникла між Чорним і Каспійським морями

Casus belli? Трохи статистики

На 1970 рік у СРСР російську мову як другу опанувало 36,3% українців (отже, 63,7% її не знало, в Україні – понад дві третини). На 1979 рік – 49,8%. На 1989 рік – 56,2%.

Перепис населення 2001 року встановив:

українська мова в себе на батьківщині рідна для 32 708 тисяч осіб. Це 67,5% від 48 457 тисяч жителів України, з яких 37 541,7 тисячі – етнічні українці (77,8%). Серед самих українців мову своєї національності назвали рідною 85,2%, для решти 14,8% українства рідна – російська. Серед росіян, що їх в Україні 8 334,1 тисячі (17,3% людності країни) показник мовної асиміляції значно нижчий: 95,9% призналося до російської мови і лише 3,9% – до української.

Зокрема, у Донецьку, де за останнім переписом проживає 493 тисячі росіян і 478 тисяч українців (разом 96% від 1 025 тисяч городян), мову своєї національності визнало рідною 99,3% росіян і лише 23% українців, тоді як українську (мову українського громадянства) назвало рідною тільки 0,7% росіян, а російську – 76,9% українців. Як бачимо, російщення переважає українізацію в понад сто разів. Хто ж кого тут в Україні силоміць асимілює?

Суржик – мова десятків мільйонів

ТУМ застерігає:
суржик шкодить
розумовому розвитку
і порозумінню.

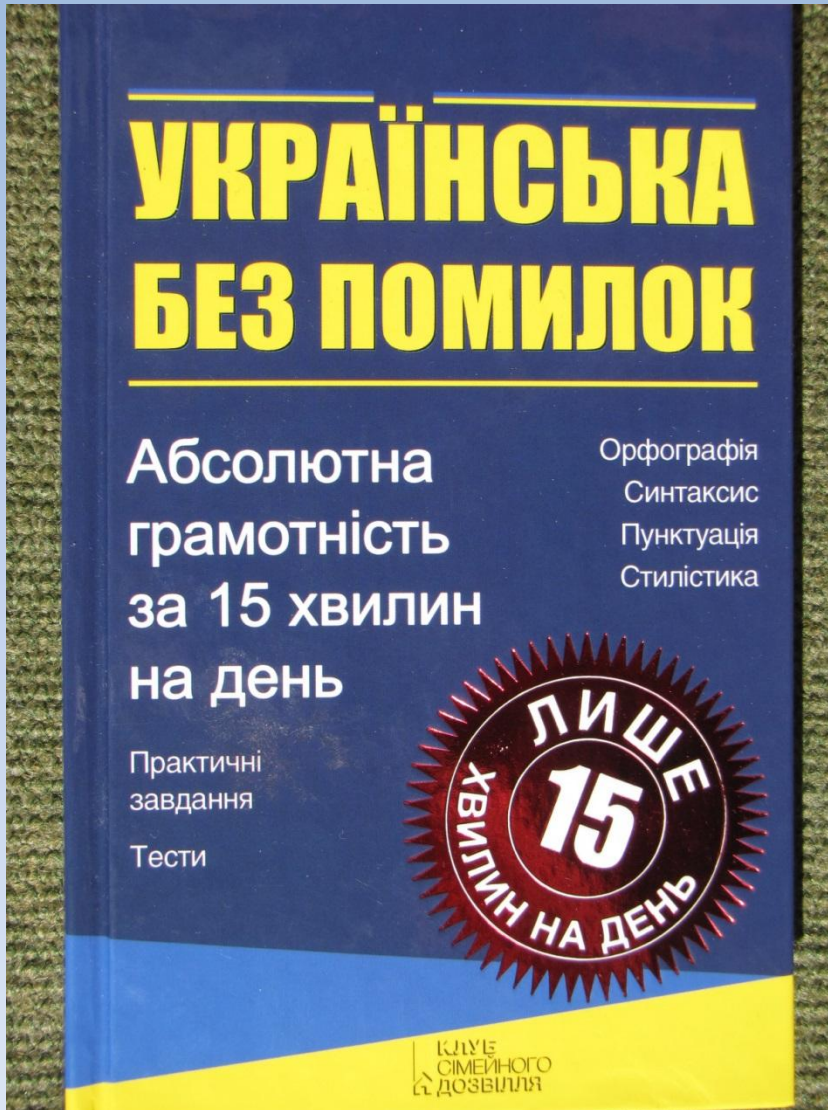
ДВОЯЗЫЧІЄ

РІВНІ ВОЛОДІННЯ ЧУЖОЮ МОВОЮ

- 1. Початковий – beginner**
- 2. Елементарний – elementary**
- 3. Початковий середній – low intermediate**
- 4. Середній – intermediate**
- 5. Вищий середній – upper intermediate**
- 6. Просунутий – advanced**
- 7. Високий (професійний) – proficiency**
- 8. Майстерний – master class**
- 9. Мово- і стилетворчий – language & style creative**

А СВОЄЮ, яка забезпечує особистості цілісність?

Школа суржику

УКРАЇНСЬКА БЕЗ ПОМИЛОК

Якщо ви бажаєте грамотно писати й складати іспити з української мови лише на «відмінно», скористайтеся цим посібником. Ви значно підвищите свою грамотність, витрачаючи на заняття лише 15 хвилин на день.

- Основні правила написання слів і вживання розділових знаків, базові відомості з морфології, синтаксису й стилістики
- Тренувальні вправи у кінці кожного блоку для закріплення вивчених правил на практиці
- Контрольні тести з орфографії, морфології, синтаксису й стилістики у кінці посібника

РЕКОМЕНДОВАНО
ДЛЯ ДІТЕЙ, ЯКІ
ПОЧИНАЮТЬ
ВИВЧАТИ
АНГЛІЙСЬКУ

КРОК ДО ШКОЛИ

ВЧИМО

Т. ЖИРОВА
В. ФЕДІЄНКО

АНГЛІЙСЬКУ

без проблем

Цей зошит належить:

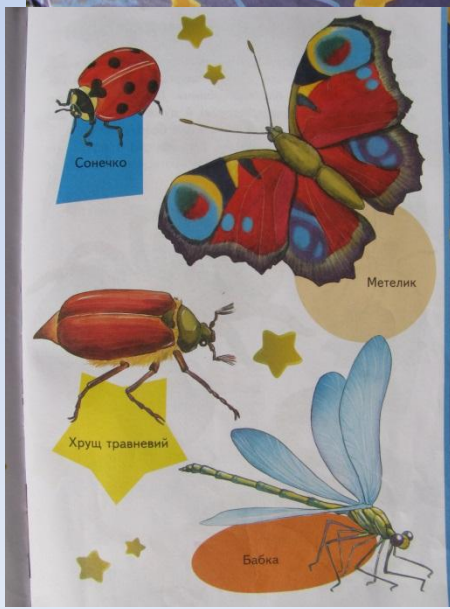
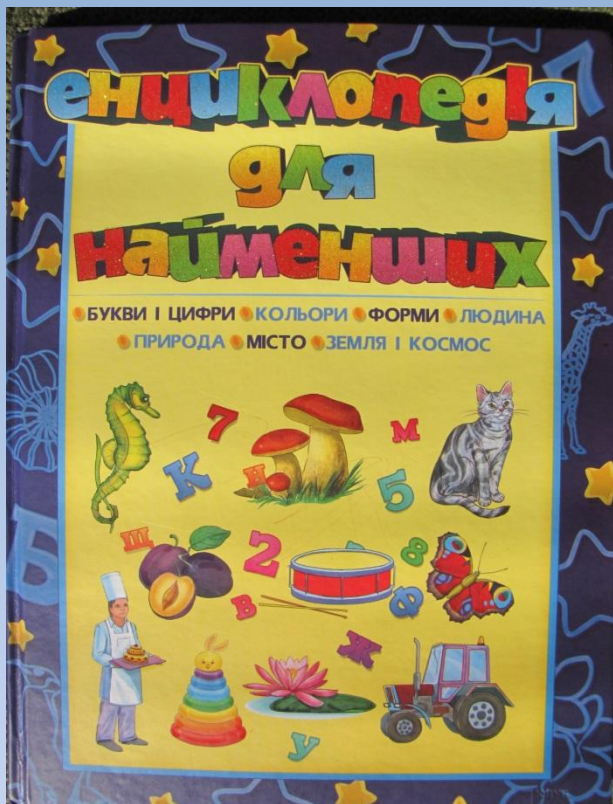
Дітям
4-6 років

● ІГРИ ● ВІРШІ
● ТЕМАТИЧНИЙ СЛОВНИЧОК

частина 2

Олександр Потебня:

„Знання двох мов у ранньому віці – це не володіння двома системами зображення й повідомлення одного й того самого кола думок. Навпаки, воно роздвоює це коло й наперед утруднює досягнення цілісності світогляду, заважає науковому абстрагуванню... Так з дітей, які мають непогані здібності, робляться напівдіоти, живі пам'ятники безглуздя і душевного хопопства

Дві мови – дві ментальності

Повсякденна зарисовка

В той ранок в сім годин я позвав свою собаку і, задумавшись, ми вийшли на вулицю. На углу я побачив сусіда, бувшого завідуючого управління по учбовим закладам. Він наближався назустріч. До сих пір ми іноді зустрічалися разом і обговорювали всякі проблеми. Необхідно признатися, що стрій наших мислей був невід'ємним від привичних установок, і через те наші думки у ряді випадків повністю співпадали. Але неділю назад ми посорилися із-за собаки. І ось тепер я рахував, що треба, щоб щось сказати, і тому предложив йому закурити. Но сусід нахмурился і сповістив мені, що від учорашнього дня він некурящий. Да, подумав я, хорошо. Тут мені прийшло в голову, що в кармані остається ще пару гривнів, і я пригласив його в кафе (собака ждала на вулиці). Там він прийшов у хороший настрій і пригласив зайти до себе у гості. Я його подякував. Перед тим, як уходити, він сказав, що розкаже щось більш інтересніше – про те, як його племінник із племінницею посетили по визову Германію і через Вену і Словачію тільки що вернулися назад на Україну.

Буденність

Того ранку о сьомій я покликав свого собаку і, замислений, вийшов на вулицю. На розі я побачив, що назустріч іде сусіда, колишній завідувач управління навчальних закладів. Досі ми часом бачилися й говорили про всяке. Слід визнати, що думки наші були невіддільні від звичних приписів, а тому іноді цілком збігалися. Але тиждень тому ми посварилися через того пса. І ось тепер я відчув потребу щось сказати і запропонував сигарету. Спохмурнівши, сусіда сповістив, що від учора не курить. Так, подумав я, ну добре. І тут мені інше спало на думку; я згадав, що в кишені є ще пару гривень, і запросив його до кав'ярні (собака чекав за дверима). Там сусіда подобрішав на гумор і навіть запросив мене додому. Я йому подякував. Перш ніж піти, він пообіцяв, що розповість мені щось цікавіше, а саме – як його небожата з'їздили за викликом до Німеччини і через Відень та Словаччину щойно повернулися в Україну.

Горілка

Показові в національному тезаурусі понять наклейки на пляшках горілки з тутешнього збіжжя і різке – надто на тлі асортименту хліба – зростання кількості назв сортів оковитої. Полиці універсамів, тобто вже *супермаркетів*, де безперестанку лунають чужі пісні й реклама, заставлені довгими рядами *брендів* з *лейбелами*. Ось лише деякі: *Posolska, Extra, Starorusska, Pshenichna (Ukrainian Vodka), Hetman Vodka (distilled and bottled in Ukraine), Hetman Petro Sahaidachny, Soyuz-Victan Classical Pure Vodka, Soyuz-Victan Luxe Premium Vodka, Gorilka (Genuine Ukrainian Vodka), Medoff Classic Vodka, Medoff Original Vodka, Medoff Gold Vodka, Medoff Royal Vodka, Medoff Silver Honey-Smoothed Vodka, Medoff Vodka Wild Honey, Status Original Premium Vodka (product of Ukraine), Kiev (Export Vodka), Lady Demidivska (Real ? Ukrainian Vodka), Status Classic, Sputnik (Russian Vodka), Stoletov Vodka, Stoletov Vodka Ultra Premium (made in Ukraine), Nemiroff (product of Ukraine), Nemirovskaya Vodka (Osobaya), Nemiroff Light (бренд № 1), Premium De Luxe Ukrainian Vodka Nemiroff, Premium Currant Nemiroff De Luxe Ukrainian Vodka, Nemiroff Lex Vodka, Емалон Black Ice, Artemida Офіцерська, Artemida Pfersich Schnaps (шнапс персикувий), Admiral Vodka Celebrating 300 years of the Russian Royal Navy (тобто до 300-ліття російського „королівського” флоту – product of Ukraine), Олімп Катерина Велика (це та з людоїдів, катів України, за висловом Т. Шевченка, що „доконала вдову сиротину”), Vodka Stolnaya Штофъ (Київ), Vodka Stolnaya Luxe Штофъ, Диканька Elite Superpremium (Dikanka Original Ukrainian Gorilka), Helsinki Vodka Зимняя столица (і дрібно – горілка Зимова столиця), Helsinki Vodka Ледовий дворец, Shustoff Водка люкс, Водка Шустов (Одеса, ліцензія № 72 – хтось же її видавав!), 5 капель Light (Донецьк), 5 капель Клюква, Гран при (product of Ukraine), Мировая чекушка (стакан особой водки – м. Золотоноша), Сокровище Руси, Водка особая хлебная, Мърная Business Class Cranberry Vodka, Мърная Business Class Platinum Vodka, Мърная Business Class White Gold Vodka, Мърная водка Древній Кієвъ, Мърная Zubrivka, Мърная водка на молоке (сделано в Кіеве – також на желтках, на сухарях, на молоке с медом, добрая, Застолье тощо)...*

Укрлиш

ABBREVIATIONS AND NOMENKLATURE IN THE SCHEME AND TEXT

• aleia	alley
• botanichniy sad	botanical garden
• bul'v., bul'var	boulevard
• vul., vulytsia	street
• h., hora	mountain
• doroha	road
• kladovysche	cemetery
• mist	bridge
• monastyr	monastery
• oz., ozero	lake
• o., ostriv	island
• park	park
• pl., ploscha	square
• prov., provulok	lane
• prosp., prospekt	avenue
• raion	district
• tserkva	church
• uzviz	descent
• ur., urochysche	ravine
• shose	highway

ФОРЕВЕР

ЛІВІНГ

ПРОДАКТС

ЮКРЕЙН

ФОРЕВЕР
ЛІВІНГ
ПРОДАКТС
ЮКРЕЙН

Перекладіть текст двічі з мови-гібрида, щоб розрізнити дві мовні норми

*На реценції офісу депресивна тінейджерка
перманентно полишає месиджі, адресовані
ексклюзивно босу.*

*At the office reception a depressed teenager (girl)
permanently leaves messages addressed exclusively
to the boss.*

*Пригнічена юнка-підліток постійно залишає у
приймальні записки особисто для начальника.*

Мова майбутнього?

„Гадаєш, піпл буде без бонусу й пресингу толерувати інвазію офшорних брендів у прайс-листах наших маркетів і на бігбордах?” – зі смайлом на фейсі проартикулював бой-френд іміджмейкер офіс-менеджерці за бізнес-ланчем з бренді й чикен-київ у снєк-барі фітнес-центру, коли диск-жокей міняв рімейк синглу модерної хедлайнерки-суперстар на коктейль з хітів попси, мікс гардроку, арт-готіку, репу – харитативний ексклюзив для фанів брейк-дансу й рекреаційного секондхенду. „Що за слоган з постера? Не жени перманентно, без тайм-ауту піарний фаст-фуд, як на брифінгу перед самітом чи на пабліситі ток-шоу зі спікером! Ти ж не копірайтова топ-модель істеблїшменту. Та й не репрезентант формації аутсайдерів, не тінейджер-скінхед чи памперсний байкер з пірсингом. Ти – креативний трейдер інновацій, промоутер маркетингу й сайдингу, хай-фай модератор, тебе респектують фундатори холдингів, спонсори перформенсів, монетарні боси, що мають кейси баксів на депозитах і гігабайти в ноутбуках лояльних білих комірців! Не пролонгуй нонсенсу фрустрацій депресивним кілером із мильного трилера. Наш месидж рецептору – це глобальний виклик. Фокусуватися в дискурсі конвенційної трансляції та мобільної перцепції на евентуальних лейбелах прагматичної екзистенції і нефункційних субститутах ноу-хау хепієндової футуристики – аналог суїциду на старті. Альтернатива – драйв у тренді. Концентруймося на тотальному консенсусі щодо формату тренінгу просунутої генерації лідерів. Щоб мати з гарантією реальний дилінг, треба зафондувати драстичний моніторинг і релевантний консалтинг дистриб’юторів, імплементувати трансформацію менталітету через масмедіа і шоу-бізнес, поюзати для піар-акцій кліпи, музик-фести, інет-клаби, таблоїди, рейтингових спічрайтерів, блокбастерних секс-бомб, дайджести віртуальних блоків, пакети тестів для аплікантів на гранти”. „Вау, моя бізнес-леді, твій прес-реліз – супер для адмінсайту фірми! Але таймер у холі демонструє фінал вікенду й акселерує інтенцію фінішувати з чізбургером та біг-шейком. Подискутуймо адекватно на бізнес-панелі або в чаті он-лайну, окей?”

Яка мова пануватиме в Україні?

Десять варіантів або етапів розвитку мови України

На теренах України взаємодіятимуть і змагатимуться у життєздатності:

- 1) літературна українська мова;
- 2) літературна російська мова;
- 3) розцвічений українізмами (відсотків на 10–15, що достатньо для визнання мови окремою) колоніальний відгілок російської мови;
- 4) зросійщена, а ще й трохи англійована (сукупно на тих самих 10–15% лексики) українська мова;
- 5) український місцевий варіант англійської мови – укрлиш, що його рясно засвідчують тутешні самопереклади (Д. Кристал в енциклопедії теж реєструє Ukrainian English, але як одну з канадських говірок світової мови);
- 6) англійована українська мова, що також утверджується недоперекладами (як і попередній випадок, уперше ґрунтовно досліджена Ю. Жлуктенком стосовно США і Канади);
- 7) англійована російська мова, імпортована й місцева;
- 8) зросійщена англійська мова, відома за СРСР як „інтуристівська” (Intourist English);
- 9) піджино-суржик укруслиш – мішанка української, російської та англійської мов, яка істотно (передусім лексично – десь на чверть) відійшла від будь-якої норми, проте має шанс скоро олітературитися;
- 10) англійований укр'яз – піджин, а далі й креол з тектонічними змінами в граматиці й фонетиці, який може також стати наступним етапом взаємодії мов.

Дякую за увагу!